

1913

HOMILETICI.

1914

*Solus origenes cum doctos uicerit omnes
In libris alijs, tamen in libro Salomonis
Ipse sui vicit fuit eius cantica cantans.*

Hieronymi Sententia est, metro illigata. Origenes, inquit ille in Praef. ad Damasum interpretationis suae II. Homiliar. in Cant. cum in ceteris Libris omnes vicerit, in Cantico Canticorum ipse se vicit.

IV. fol. 167. Omelia, ut in calce, Albini Beati dyaconi. Init: Liber generacionis ihesu christi &c. Beatus Matheus ewangelista Dilectissimi non in merito inter cetera celestium secretorum animalia facie hominis describitur &c. Habetur in Alcuini edit. Ratisb. T. I. P. 2. p. 449. titulo: Interpretationum Nominum Hebr. Progenitorum D. N. J. C. Sub titulo Homiliae in Nativit. B. M. V. jam Andr. Quercetanus inter Alcuiniana ediderat, et inter Homilias Bedae etiam T. VII. edit. Basil. 1563. p. 183. legitur. Plura vide in Monita praevio edit. Ratisb. Nobis definit: merito et numero augeamur. In Editis ulterius procurrit.

V. fol. 170. Expositio super I. Lucae, quae incipit: Missus est gabriel a deo in ciuitatem nazareth. Signum pacis est quando legati mittuntur &c. Mox sub principio ignotus Autor Alexandrum in Cantica excitat. Non novi hujus nominis Interpretem Canticorum, nisi Alex. Neckha-

mum Anglum a. 1215. defunctum, cuius Commentaria ms. in pluribus Angliae Bibliothecis extare testatur Tannerus et Caveus. Recentior est igitur Expositor noster, qui finit v. 38. his verbis: quam copulationem deificam nobis experiri concedat christus. Amen. et inter tot hujus περιποτην Expositores difficilis designatu est.

VI. fol. 186. Sermones quidam de Virginibus, de Corpore Christi, de Purificatione, de Nativitate, &c. qui etiam Codicem terminant.

DCCCII.

Codex chartaceus lat. Sec. U. 117 XV. Folior. 444. 4. currente calamō exaratus, rubricis distinctus et olim testamento legatus ad collegium beate marie virginis domus Rubee Rose apud fratres predicatorum in Wyenna a M. Thoma de Haselpach arcium ac sacre theologie professore, In percholtz dorff plebano famoso atque ecclesie ad sanctum steffanum Canonico, ut notatur in fronte, continet Viri hujus sermones sacros, academicos, conciliares, politicos, magnam partem propria ejus manu, uti mente conceperat, scriptos, praefixo, quod amabat, lemmate:

Compleat incepsum sancta Maria meum.

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 4680

1915

C O D I C E S

1916

Atque hic eorum est Syllabus: 1) *Sermo de nativitate saluatoris predicatus per T. de Haselpach 1429.* *Transeamus usque betlebem &c.* *Luc.* 2. *Diuine pietatis inestimabilia beneficia &c.* 2) *In Purificatione B. Mariae. 1421.* *In Ecclesia Sancti Stephani ad universitatem. Impleti sunt dies &c.* *Luc.* 2. *Sacerrimam bodie cum militante matre ecclesia &c.* 3) *In die Veneris sancto per Thomam de Haselpach in Aula, nempe Academica. Pater sanctificauit. &c.* *Joh. 10.* *Vel: Clamans voce magna &c.* *Matth. 27.* *Flagranti estatus desiderio &c.* 4) *De Pentecoste. 1445.* *T. de haselpach. Debet dona hominibus &c.* *Eph. 4.* *Post illam insignem singulariter admirandam victoriam &c.* 5) *De Eodem. Collatio T. de haselpach 1451.* *Ille vos docebit omnia &c.* *Joh. 14.* *Crebras instantias querelas quoque &c.* Atque hae inde jam a triennio, quod Magistri in principalibus festis taceant, alias eorum vice substitutis Oratoribus; unde ait bonus Senex, se post tot labores et diei estus et pondus emeritum hoc pietatis opus subire. 6) *De Eodem. Collatio Thome de Haselpach. 1455.* *Misit deus spiritum &c.* *Galat. 4.* *Quanta iocunditate gaudiosa &c.* Perstringuntur hoc Sermones *Fociae et Agapetae.* 7) *fol. 69. p. 2.* *Propositio T. de haselpach suscipiendo Dominum Dominicum Torcellanum Episcopum Apostolice sedis cum autoritate legati a latere venienti legitum 1463.* *in die Mauritij.* Ad conciliandos sibi *Fridericum Imp.* et

Albertum Archid. Fratres missus erat a *Pio II.* *Dominicus hic de Dominicis Venetus, quem Conspectus Hist. Univ. P. I. p. 202.* perperam Ep. *Chorcellanum vocat.* *Lugubrem Austriae inter Fratres distractae in ejus Exceptione faciem depingit Noster; qui ita orditur: *Multorum rumores vulgarium insonuere iam elapsis diebus auribus plurium ex nobis super R^me paternit. accessu ad has patrie oras &c.* et mox Academiam suam appellat *omnium universitatum Alemanie de gratia sancte sedis Apostolice primam tempore, et nulli secundam dei dono in Magistrorum copiosa multitudine, atque suppositorum (Discipulorum) solita pariter et fame celebritate &c.* Pacarunt *Austriam non tam Mediatorum officia, quam mors Alberti anno exeunte subsecuta.* 8) *Collatio in die Pentec. per M. Thomam de Haselpach.* Repleuit totam domum &c. *Act. 2.* *Etsi abiffalem fontem misericordiarum domini &c.* 9) *Collatio de sancto Johanne Baptista. 1434.* *Basilee.* Igitur ad PP. Conscriptos. Est in illud: *Dedi te in lucem gentium &c.* *Isa. 49.* et ita incipit: *Excellentissimas heroyci Johannis Baptiste saluatoris nostri prophete &c.* Legi meretur praecipue *Pars II.* tota directa ad Concilium, cui inter alia dicitur: *Tibi christus claves regni celorum tradidit, et omnium pontificum pariter et regum colla subjecit &c.* Considerationibus V. constat, quibus multa opportuna ad reformatum totius Ecclesiae corpus libere propoun-*

nun-

supra A

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 4680

1917

H O M I L E T I C I .

1918

nuntur. 10) De Nativitate B. V. M. Inuenta est in utero habens &c. Matth. 1. Scientes omnium sanctorum digna preconia &c. Inter alia de tribus Deiparae gratiis loquens ait: *Per primam fuit ab originali contagione gratiose preservata, uel statim post animationem emundata.* Duplex adest Sermonis hujus Exemplar, et secundum quidem ab alia manu praefert ad Scotos habitum anno 26. sed Haselbachius subjecit: *Exemplar verum est sublatum et hec copia est incorrecta.* Rediit igitur postea verum Exemplar. 11) De sancto Colomanno. *Justum deduxit Dominus &c.* Sap. 10. *Idcirco ad audiendas martirum christi victorias &c.* Referuntur varia de Colomanni Martyro. 12) Collatio in licentia in facultate Medicine domini Johannis Spardoffer et Magistri Johannis de Munting 1462. 9na Februarii. Subjectum: *Non fuit pronunciata ex tunc, sed postea.* In margine additum: *Ex post pro M. Nicolao de Ratispona, Petro Marolt de Lakk et M. Stephano Kuelandt de Rain 9na Augusti 1463.* Init: *Multis distractus negotijs quid vobis — in presentibus Ecclesiæ et patriæ flibibus sim dilecturus &c.* Adumbratis temporum calamitatibus de Medicorum officiis disserit. Inter alia: *Cura per simplicia certior naturalior compendiosior facilior et utilior et omnibus tolerabilior, et beatus qui in ea fuerit peritior.* Audeo dicere, me quendam nouisse medicum, qui Sciaticam curauit passionem per simplex valoris obuli infra diem naturalem

&c. Thema Collationis est: *Vide te quomodo caute ambuletis. Ephes. 5.* 13) De omnibus SS. 1432. Sed praemittitur: *Hic sermo dum conciperetur, interruptus est propter Ambasiam, quam facere oportuit nomine Sacri Concilij Basiliensis ad frankfordiam et Eleborum Imperij concipientem.* Nihil de hac Haselbachii Ambasiam Scriptt. Univ. aut Conspectus Hist. qui tradit, eum post Pascha hujus anni Universitatis Oratorem Basileam discessisse. Thema Sermonis imperfecti: *Merces vestra copiosa est &c.* Matth. 5. Initium: *Locuturus pauxillum de omnium sanctorum gloria &c.* Deflectit ad necessarium Cleri reformationem et agenda Patribus in Concilio. 14) Collatio de omnibus sandis 1440. Ad universitatem Wyenn. Thema idem. Initium: *Quia omnium sanctorum, qui a mundi exordio &c.* 15) In Festo Simonis et Judae App. 1433. *Basilee. Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.* Rom. 8. Initium: *Cum innumerorum sanctorum deo per amorem coniunctorum &c.* Tertia Propositio rursus circa res Concilii versatur. 16) De Conceptu B. M. V. Est ad Academ. Vien. sed annus extritus. Thema: *Sanctificauit Tabernaculum suum &c.* Psalm. 45. Initium: *Magne uiteque et gloriose festivitatis diem &c.* Hic rursus ut supra: *Virgo gloria surrexit super legem formitis et originalem videlicet culpam per sanctificationis gratiam ducit antecedenter preuenientem, aut consequenter expulsivam.* 17) Sermo

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 4680

1919

C O D I C E S

1920

Sermo de omnibus Sanctis 1431.
 Ad Academicos. Thema: *Laudate Dominum in sanctis eius.*
Psalms. 150. Initium: *Etsi singulorum sanctorum natalicia &c.* Ambitum utrinque hic Sermo fol. 176.
 et 189. Epistola in causa litis inter Albertum Ducem Austr. et Leonhardum de Layming de Episcopatu Passavensi, quae notulis meis interstincta conferri poterit cum narratione Hanszii de eodem negotio T. I. Germ. sacrae a p. 504. Ita vero habet: *Reuerende Pater in vigilia penthec. intrauimus* (Theodoricus de Hamelburg et Paulus de Vienna Oratores Alberti a. 1426.) *urbem,* et *post tercia feria fuimus per d. n. dominum papam* (Martinum V.) *coram dominis Cardinalibus et pluribus alijs extense et pacienter auditi in Consistorio secreto,* ubi dominus Papa quesuit de statu Illustris principis et domini nostri Domini A(lberti) ducis Austrie &c. *domini nostri gratiosissimi et domine nostre conboralis sue* (Mechtildis Palat.) et si haberent problem. Et respondit nobis, quod super responso nobis dando vellet deliberare, sique consequenter visitauimus omnes Cardinales, qui nos benigne receperunt et bona uerba dederunt preter D. (Nomen erasum) qui nos nec suscepit nec nobis recendentibus vale dixit, sed nobis auditis dixit, se de bona conscientia non posse sentire pro domino nostro; verum finaliter habitis multis replicationibus dixit, quod iusticia non posset negari domino nostro, in quo etiam omnes

concordant, sed, ut ad partem intelligimus, forte offerent Judicem bic in Curia, qui strepitu judicario procedat, quod difficulter acceptabimus, nisi fuerit suasum perautores domini nostri. Instamus pro translacione (Leonh. Laymingii ad alium Episcopatum) quam multi Cardinales afferunt esse honestiorem et Ecclesie utiliorem, sed adiungunt, quod (nomen erasum, sed certe Leonhardus) invitius non possit transferri propter Constitutionem Concilij Constan. et quando replicamus, quod hic subsit causa rationalis, dicunt, quod illa non sit probata. Ideo iuxta consilium domini placentini (Brandae Card. Castillionei multum in Germania versati) presentauimus causas, quas dominus noster dominus Dux exposuit domino Regi Romanorum (Sigismundo) contra lay. (mingium) duobus Advocatis, ut ex Jure huiusmodi causas fundent, et placeret D. placentino, quod huiusmodi causa sic fulcite presentarentur domino pape et Cardinalibus. Et hoc pluribus amicis placet. Alij amici dissident. Habito responso domini pape faciemus iuxta consilium maiorum. In Consistorio secreto decem (Ciaconius XII.) noui Cardinales fuerunt beri (24. Maii) pronunciati, inter quos unus est dominus Episcopus Olomucen. Johannes de Praga, al. de Bucca, Ord. Praemonstr. quem Papa mox Vicarium in hac causa constituit, qui iterum in publico pronunciabuntur, ob quod D. papa impeditus — Hic Codicis dorsum subit Epistola, et iterum emergit in

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 4680

1921

H O M I L E T I C I.

1922

in his verbis: *Rex vult ley* (min-
gium) *transferri, faciat ipsum con-*
scentientem, et sic res est expedita.
Super quo R. pater esset cogitan-
dum apud D. Regem. Tractatum
Domini Rackanaten. (Marini de
Tocco Ep. Recinetens. et Mace-
rat. in hoc negotio a Pontifice ad
partes Legati) retulimus aliquibus
Cardinalibus, qui de ipso non bene
contentantur. *Ipse venit quarta fe-*
ria ante festum penthec. cum (No-
*men erasum) sed quid retulerit,
ad huc nobis est occultum, quia non
dum fecit publicam relacionem.
Hodie soli et secrete nos conueni-
mus cum domino nostro d. papa cum
Clenodio suo (munere pretioso ab
Alberto?) et iterum laciis sibi lo-
quimur. *Constancia domini nostri d.*
Ducis a multis commendatur, quam
et nos pro futuro pro indubitata
predicamus. Clenodia et equi sunt
presentata. Haec tenus Epistola sine
die et consule. Exitum rei tradit
Hansius cit. 18) Collatio pro do-
mino Episcopo Ratisponen. 1435.
Erat. is Conradus Westphalus Su-
saten. vir, ut ait Noster, potens
opere et sermone, eximus ponti-
flex et famosissimus professor facul-
tatis theologice, cuius beneficio-
rum me immeritum, dum uniuersi-
tatis in sacro Concilio tenerem
locum, ipsius contemplatione cre-
bro sensi participem, paterne si-
quidem M. Johannem (Himmel)
et me etiam in propria tabula se-
pius pertractauit, circa negotia sa-
cra Concilij quasi una de primis ip-
sius columnis attentissima &c. Cur
Episcopus hic Viennam eo anno
*accederit, nescio; certe Acade-**

miam invisit in festo D. *Lucae*,
unde etiam *Haselbachius* huic suae
Salutationi Thema optavit: *Salu-*
tat vos Lucas medicus &c. Colloq.
4. 19) In Aula (academica) Col-
latio 1424. Die veneris magno.
Ecce Rex vester. Joh. 19. Ap-
propinquante hora desiderabilissima
&c. 20) Collatio pro 18. licenti-
andis in Artibus. 1463. Thema:
Dimitte turbas, ut euntes in ca-
stella &c. Matth. 14. Initium: Pro
complemento quarti premissi prin-
cipalis &c. 21) Collatio in aduen-
tu et presentatione ad Concilium
Basilee. Anno 1432. Ejus mentio
in P. I. Scriptt. Univ. p. 162. e
Cod. Mellic. Init: *Re^{mi} in christo*
patres — vota sancta iustaque ac
flagrantia concepta vestiarum pa-
ternitatum desideria — audiuit al-
ma mater nostra universitas Wyenn.
et — me ipius syndicum curauit
nominare et adunare mox ambasias
— Alberti Ducis Austriae &c.
Thema sibi sumfit *Thomas*, ut in-
felicem temporum statum depin-
geret: *Ecce motus magnus factus*
est in mari. Matth. 8. In Simoni-
am, in valdensium primum, post
vero vikleffitarum et nouissime tri-
furcatam busitarum heresim inve-
hitur, contra haec ait Albertum
Austriae Ducem ab omnibus usque
fere derelictum stetisse usquemodo
ut tetragonum, demum Academi-
am Vien. commendat praecipuos
ejus Viros post Albertum de Sa-
xonia Ep. Halberst. commemo-
rando Henr. de Hassia, Henr. de
Oyta, Gerhard. de Calcar et Cour.
de Ebraco. 22) *Hec questio posita*
est in medium Basilee. 1433.

Vide-

1923

C O D I C E S

1924

Videlicet: *An per reformationem ecclesie in capite et in membris possit sacrum Concilium ponere decretum irritans contra papam in collacionibus beneficiorum ac eciam in prouisionibus ecclesiistarum cathedralium generaliter et indeterminate?* Non favet affirmativae Noster. 23) *Pro Serenissimo domino Alberto Duce Austriae 1440.* Gratulatur *Haselbachius Academiae nomine Principi et gratias agit Deo, qui, ut ait, in magnis periculis hijs infauitis diebus eum ad propria reducendo liberare decreuit et in columem conseruare.* Ad redditum *Alberti a turbida Ladislai infantis coronatione ex Hungaria pertinere haec arbitror.* Legitu digna est tota Oratio ad temporum historiam faciens, sub cuius finem ludibundus Orator Ducis officia e quadruplici Nominis ejus interpretatione deducit, et primo quidem Prudentiam *ex Albert quasi totus prestolans et auscultans, id est, gantz gewertig vnd außechig, dein Justitiam ex Albrecht quasi semper vel totus iustus, id est, alczeit recht, tum Temperantiam ex Albert quasi totus dignus, id est, gantz tewr vnd bert, demum Fortitudinem ex Albrecht quasi omnia frangite.* 24) *Theses variae theologicae in Aula academica ventilatae Johannis de Dingkelpübel et Conr. Mulner de Nurnberga 1449.* Item *Friderici Sybenhar de Eschenbach et Leonh. (Huntpichler) de Valle Brixen. professi ad predicatorum eod. an.* Item *Pauli de Mellico et Joh. de Lambaco 1452.* Demum

Mathie de Weinsperg 1454. Omnes, ut videtur, praefide *Haselbachio.* 25) *In Susceptione Ser^{mt} Regis Alberti Vngarie Boemie Dalmacie Croacie &c. Ducis Austriae. 1438.* Narrat Noster in Chronico suo *Austr.* se, dum adlato Electionis Decreto Universitas *Vien.* cum aliis omnibus incomparabilem hunc Principem renitentem et in lacrimas solutum urgeret, ut Imperii coronam acceptaret, suis auribus hanc ejus excepisse vocem: *Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, animae vero suae detrimentum patiatur!* Itaque nunc ejusdem Universitatis nomine ei et gratulatur et officia Principis exponit hoc initio: *Sicut non abs re exploratissimam hic presens actus orationem efflagitat &c.* Tota lectu digna. Commentatur in illud: Psalm. 71. *Deus judicium tuum Regi da, et justitiam tuam filio Regis,* qua occasione Majores *Alberti a Rudolfo I.* recenset. *Hungariae Dia-dema Arciboronam adpellat, cui similem neque christianitas me iudice vix possidere dinoscitur.* Displacet tamen, Virum in superius adlata nominis *Alberti* exentratione ita sibi placuisse, ut eam denuo hic repetierit. 26) *Pro Domino Adolpho Burgen. Episcopo Sacri Basilien. Concilii ad Sereniss. Romanorum regem Legato. 1438.* *Alfonso* scribendum erat *de Carthagena, Regio Historigrapho, Concilii Basil. Theologo, qui sedem Burg. ab a. 1434. ad an. 1456. tenuit.* Nihil de ejus missione in *Actis Concilii editis, cu-jus*

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 4680

1925

H O M I L E T I C I .

1926

jus finis fuisse videtur, *Albertum* penitus in *Basileensium* partes pertrahere, quibus Academiam adhuc prorsus addictam fuisse, e Nostri Oratione liquet. Est ea extemporalis; ait enim Orator Legati praesentiam a paucis circiter horis Rectori Acad. innotuisse. Exorditur: *Quatenus pro sublimibus excelsis quoque humillima, pro maximis tantilla &c.* exponitque illud *Luc. 7. Propheta magnus surrexit in nobis &c.* quod haberi dicit in currentis dominice evangelio. Igitur erat Dominica XV. post Pentec. Propheta primum est illi Christus, dein Concilium, demum Legatus ipse, cuius beneficia Basileae in se collata gratus commemorat. 27) *In exequis Serenissimi Domini Alberti Romanorum regis.* 1439. Cecidit corona capitatis nostri. Thren. ult. Initium: *Quid est, quod tam crebro exequias flebiles agimus, quid, quod tam crebro memoriam defunctorum celebramus, nisi ut cogitemus, quantis amaritudinibus &c.* Magnae, sed verae laudes Principis ante diem rapti, de quo *Sigismundus* sacer dicere auditus: Felicia fore illa regna, quibus talis Princeps obtigisset. Inter alia ait Noster: *Ipsum virginem cum sua intacta conthorali omnis alienae corruptionis expertem vixisse, prout in quodam familiari colloquio iureiurando firmare me astante non erubuit.* 28) absque Inscriptione oratio in illud: *Veritatem tantum et pacem diligite.* Zach. c. 8. Salutat Noster Academiae nomine *Alberti Successorem Fridericum Denis Codd. Theol. V. II. P. III.*

deinceps Imp. III. *In signum, ait, congratulationis post deceßum Inuietissimi et generosissimi d. nostri regis et fundatoris, quod talem fundatorem et protectorem habere meruit, se representat alma universitas Wyenn. in suis doctoribus et magistris coram vestra Serenitate &c.* alluditque ad Thema suum e nomine Principis *Friderici*, i. e. *Friedreich Dives Pacis*. Observo in hac et similibus hujus aevi Allocutionibus Oratores nequam exaggeratis laudibus indulgere, sed illas opportunis tempore monitis. 29) *Collatio die declarationis Serenissimi domini Friderici Regis pro domino Nicolao papa V^o 1447.* (die 11. Sept.) prothi et *Jacindi*. Habita ad Facultates Academicas, quae, et praecipue Artistica, Nicolao obsequium detrectabant. Thema: *Dico autem vobis, quod multi Reges et prophete voluerunt videre, que vos videtis, et non viderunt.* *Luc. 10.* Postquam Orator de ortu et progressu rumor curiose praelusisset, a temporibus *Sigismundi* Imp. quid ad obtainendam Ecclesiae pacem et unionem, praecipue in Imperio Rom. actum, tentatumque fuerit, commemoratis omnibus Principum Comitiis succincte et utiliter exponit, et demum concludit: *Ideo ut post tot labores et vias attemptatas in vanum nunc pateat mundo, quod in antea (in futurum) per Regiam celsitudinem non stet, quo minus suo tempore ad pacem et unionem Ecclesie et generale indubitatum Concilium perueniatur, de presen-*

K ti

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 4680

1927

C O D I C E S

1928

ti in Dei nomine B. p. dominum Nicolaum papam 5um tamquam supremum christi vicarium in terris et beati petri successorem recognoscit et sub eius obedientia in ante, quantum potest, se stare protestatur, sicut in scriptis statim auditis. Atque hic ipsa Friderici Declaratio praelecta fuisse videtur, cui opportunas adhortationes subjunxit Haselbachius. Varia de hoc negotio memorat Conspectus Hist. Univ. ad an. 1447.

30) Collatio pro R^{mo} domino Nicolao alias de Chusa Cardinalis tytuli sancti Petri ad vincula, Initium: congratulantes pariter occurrimus Venerabilis dominus noster preclare uniuersitatis nostre Study Wyenn. Rector singulique doctores — Vestre R^{me} paternitati ob sublimem promotionem ad Cardinalatus fastigium &c. Prima igitur haec Viri celeberrimi Legatio in purpura. Excusat Haselbachius Academicos, quod pridie introeundi Cardinali non occurrerint, arbitrantes noui sacerdotis primicias per nolarum pulsum designari, praefatur quaedam de veteri sua cum Cusano amicitia, et de suo senio, tandem in illud: *Exitit, qui seminat, seminare semen suum, Luc. 8.* laetas spes praecipit de Cardinalis laboribus in Germania, cuius convulsum deplorat statum, memoratis peculiariter Bohemicis devestationibus.

31) Collatio in susceptione Serenissimi Domini Regis ladislai Vngarie Boemie &c. Regis ducis Austrie 1452. in Oetavuis Natiuitatis Marie Virginis. Feria videlicet 4. infra Oetavam

regius Juvenis a Friderico Imp. demum dimissus Neostadio Viennam perductus erat. Gratulatur ei Academiae nomine Noster hoc initio: *Ne quis sue malitie possit velamen fortassis obtendere &c. et ex loco III. Reg. 10. Posuit te regem super Israe, ut facias iudicia atque iustitiam; optat et horatur, ut velit esse munificus Auctor sue terrene glorie, dein saluificus Tutor, demum beneficus Consolator subje~~c~~torum.* Atque haec fuius deducendo non semel Ladislauum Archiregem compellat.

32) Collatio post aduentum de Concilio (in die) perpetue et felicitatis 1436. Tarde sane, 17. videlicet Martii, si quidem Haselbachius iam a 1435. Basilea rediit, ut adfirmat Conspectus Hist. Univ. ad h. a Initium est: *Humanitate maxima vestra aetum esse generosissime fauoribus &c.* Reddit Noster Academiae rationem itineris et gestorum in Concilio, v. g. VI. mensis maij Anni &c. 32. iter arripui cum R^{do} in christo patre &c. domino frisingensi (Nicodemo de Scala Veron.) qui a primordio exitus sui usque ad suum de Basilea abscessum nouem ferme mansibus a mensa pariter et latere suo me — sciungi passus non est &c. Relatio adfecta magis, quam elaborata, utilis tamen ad Concilii historiam.

33) Collatio, ut in calce, in susceptione R^{mi} domini legati Card. sancti Angeli (Joh. Carvajalii) 1447. penultima Octobr. Meminit hujus Adlocutionis et Oratoris Conspectus Hist. Univ. ad h. a. aitque, Legatum hunc Nicolai

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 4680

1929

H O M I L E T I C I .

1930

colai V. renitente Facultate Artium non nisi e pluralitate votorum ab Academia exceptum fuisse; ita multi Academicorum etiamnum Basileam respectabant. Incipit: Sicut non ambigimus ex innata pietate &c. et utitur verbis Job. 4. Descende priusquam moratur filius meus, tanquam Germaniae ad Legatum. Inter alia: Descende denique, vide, quomodo principum negotia inexplebilibiter misererorum portendunt grauamina. ubi sacerdotum zelus, ubi iudicium equitas, ubi cleri puritas et sacerdotalis mundicia, ubi religiosorum celibatus et castimonia, ubi denique paupertas voluntaria! Descende et vide in nonnullis partibus sanctorum cenobia qualia sint. An sint castarum mentium claustra, an potius sub quocunque honestatis fuso meretricum prostibula et innocentium animarum decipula. Converte te demum ad reliquum vulgus indoctum, et inuenies hijs diebus apertam bestie de abisso ascendens effigiem, dum ventri tota sollicitudine inferuiunt, superiores spernunt, sacerdotes despiciunt, salutis monita audire contempnunt &c. Haec de sui temporis Germania cordatus Senex noster.. 34) Collatio et propositio ad R^{mum} Dominum legatum Johannem dyac. Cardinalem Sancti Angeli 1455. (in die) Crisogoni martiris. Ex dictis et dicendis vides, Haselbachium aevo suo velut os Academiae Vien. fuisse. Thema hic illi: Domine, filia mea modo defunda est, sed veni, impone illi manum tuam et viuet. Matth. 9. quae

verba Ecclesiae universalis ad Legatum tribuit, qui a Callisto III. ad Principes in Turcam animandos rursus in Germaniam missus fuerat, unde per Filiam Ecclesiam orientalem designat, deque ejus fatis ad miserationem praeclarer differit. In ingressu etiam memorat, se lustro peracto pauxilla in simili causa coram eodem Carvajalio in medium deduxisse. 35) a fol. 271. succedunt Prolusiones VII. habitae in Promotionibus ad gradus Academicos Variorum, quorum sat fuerit adscribere nomina: Jacobi de Flednitz, Andr. de Scherding 1461. Pauli de Mellico Can. Vien. 1452. Job. de Lambaco 1452. Artistarum plurium 1431. Ladisl. de Strig (Conio?) Archid. Alben alias Transsilvani, Job. de Pakkenstain Archid. Zagrab. Job. de Bosna Canon. Zagrab. 1431. Artistarum plurium 1432. Georgii Apbentaler et Job. Angrer de Muldorff 1432. e quibus qui deinceps Academiam illustrarunt, in Scriptt. Univ. et Lucher Speculo memorantur. 36) fol. 303. Collatio pro Domino Episcopo Pataviensi 1428. Est is Leonardus de Layming post sedatas cum Alberto Duce tricas hoc anno primum, ut videtur, Vienam adpulsus, cui sacri Pastoris munia egregie ob oculos ponit Haselbachius ab Universitate eum consalutare jussus. Obsequitur tamen gustui aevi sui in eo, quod Episcopum e gentilitio nomine Layming (Leim, Leimen, Limus, Argilla) memorem semper esse jubet terrenae originis. Initium est,

1931

C O D I C E S

1932

Praeceptum posuit, quod preterire mibi non licuit, Venerabilis — dominus Redor &c. 37) Responso ad ambasiorum vniuersitatis parysien. propositionem 1429. feria 2. post festum pasche. Quatuor Doctores Parisinos missos fuisse, narrat Conspectus Hist. Univ. ad h. a. Codex et illorum Propositionem, et Haselbachii Responsum hic exhibit, quibus mutua ad Concilium invitatio, et promissum pro Ecclesia sedulo laborandi continetur. Initium Parisinorum: Verbum mibi ad vos est o viri clarissimi &c. Viennensium: Quia verbum bonum — auditum est in terra nostra &c. 38) Collatio ad Dominum Card. tituli Sancti Cyriaci vigo Olomucen. 1429. Fuit is Johannes de Praga vir insignis, quem Noster Universitatis nomine ad restaurandas Ecclesiae res hortatur, praecipue per Hussitarum, quorum Acta deplorat, oppressionem; ingressus a vitiosa Praesulum et Doctorum conniventia. Ita: In non nullorum fidelium mentibus fortassis potuit surgere scrupulus &c. Themate utitur illo Job. 21. e presentis diei (Fer. IV. post Pascha) lectione depromo: Mitte in dextram nauigii rete, et inuenietis, quod inter alia ita ad�cat: inuenietis inquam pisces viros duarum vniuersitatum preclarissimos matris et filie Parisiensis videlicet et Wyennensis &c. 39) Relatio brevis Actorum cum Hussitis Posonii inscripta: Desiderium Hussitarum feria 6^a ante Quasimodo (Dom. in Albis) 1429. Aderant ut adparet, Sigismundus

Imp. Wilhelmus Dux Bavariae, Doctores Vien. nominatim Nicolaus de Dunkelspühl, Procopius Capitaneus, et tractabatur de admittendo Articulo a Sigismundo oblato: Quidquid ex sacra scriptura aut sententia doctorum in proximo Concilio celebrando conclusum et determinatum extiterit, id acceptare; tergiversantibus Husfitis. 40) Puncta proposita per Ambasatores vniuersitatis (Parisinae) coram Domino Duce (Alberto) per M. Robertum piri de Normannia. Extracta ex Epistola εγκλιών missa, quales habentur apud Caes. Bul. Egassum in Hist. Univ. Paris. de malis Ecclesiae, de maturando Concilio oecumenico &c. Rogatur tamen peculiariter Albertus ad Hussitas reducendos opem conferre. 41) Deductiones duorum Articulorum a Bohemis propositorum de puniendis Peccatis publicis, et dupli Specie Eucharistica e majore, ut videtur, Scripto excerptae. 42) a fol. 315. rursus Orationes VIII. in Promotionibus Academicis ab Haselbachio dictae, videlicet: Jacobi de Stubach Ord. Praed. 1454. Ludovici Sleyber de Vlma 1456. Job. Sachs de Nurnberga, quem ne notum illum Phonaſcum putet, 1436. Steph. de Egenburga anno extrito. Frid. de Eschenbach 1449. Leonb. (Huntpichler) de Valle Brixensi Ord. Praed. 1449. Andreae de Weytra 1443. ubi additum: quinta Junij qua hora XI. precessit terremotus. Demum Christiani de Hurben. 1443. quorum Virorum quidam Academiam deinceps

B. 14. 5. 2.

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 4680

1933

H O M I L E T I C I.

1934

ceps ornarunt. 43) fol. 377. In *Dieta frankforden. per Thomam de Haslpach 19. nouembris 1441.* Initium: *Regie maiestatis seriose exhortationis gratiose persuasionis verbum huic deo digno cetui R^{morum} &c. mandatus in medium deducere fatagens &c. Verbis Apostoli Philip. c. 3. Imitatores mei estote fratres &c.* Status urget ad cooperandum Friderico Imp. in tollendo Schismate, disciplina ecclesiastica reformanda, & emendandis moribus, e quorum profligatione sequi Populorum ruinam exemplo Rom. Reipublicae praeclare ostendit. 44) e calce: *Collatio in Dieta Moguntina per Thomam de Haselpach facta Anno &c. 41. 14. die februarij.* Initium: *Orationem exorsurus — in calce presentis sacre conuentionis de mandato R^{morum} in christo patrum sanctorum Augusten. et Chyemen. Ecclesiarum antistitum, nec non generosi domini Alberti de potendorf Baronis et supremi pincerne incliti ducatus Austriae &c.* En reliquos Friderici Legatos ad hunc conventum, cui sub discessum Noster eadem commendat, quae *Francofordiae, designans Fridericum Imp. iis Matth. 20. verbis: Exiit primo mane conducere operarios in vineam suam.* 45) absque inscriptione Exhortatio ad eosdem congregatos ad Schisma abolendum, Concilium generale celebrandum, legitimum Ecclesiae Pastorem procurandum &c. Initium: *Dum ego tantillus, alias inter infimos minimus mandatum suscepissim a R^{do} in christo p. &c. et ceteris principibus et domi-*

*nis Ambasitoribus &c. Thema: Dum tempus habemus, operemur bonum, maxime autem ad domesticos fidei. Galat. 6. Non memini sincerius et vivacius ullibi faciem rerum illius aevi depictam esse, quam in his Nostri Orationibus. Certe per eum non stetit, quo minus medela malis omnibus afferretur. 46) Collatio ad Clerum in collatione sacrorum clericorum Ordinum per thomam de baselpach. In illud: *Si diligitis me, mandata mea servate. Job. 14.* Initium: *Saluator mundi christus dominus fons et exordium nostre beatitudinis &c. Egregia.* 47) e calce: *Collatio Thome de baselpach in Exequiis Ser^{mi} Regis Ladislai Vngarie Boemie &c. Anno &c. 57. in Ecclesia predicatorum in Die Nicolai.* Initium: *Amicorum et necessarium suasio, multimodorum beneficiorum acceptio, nostrorum officialium etiam preter morem conclusio et flagrans ad nostrum defundum necessitudo compellit coram vestro venerabili cetu similiter preter morem linguam pro presenti solvere, ubi magis liberet flere, quam aliquid dicere. Quod ut ordinarius complere valeam, dico cum dauid: Num ignoratis, quoniam princeps et maximus cecidit bodie in Israel.* II. Reg. 3. &c. Multae et merita laudes Juvenis regii, qui, ut ait Noster, dum in extremis adstantium videret lacrimas, *Nolite, flere, inquit, nihil mihi deerit.* Est illi dulcis eloquio, pulcherrimus facie sed pulchrior moribus, clarus ingenio, iustus in iudicio, circumspedius in agendis, sobrius et castus.*

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 4680

1935

C O D I C E S

1936

*Itus. Depingit luctum Magdaleneae
Caroli VII. Franc. Regis Filiae
Sponsae Ladislao pactae, et So-
rorum Elisabeth Guilelmo III.
Sax. et Annae Casimiro IV. Po-
lonō nuptarum. Exclamat: O in-
certa humanarum rerum curricula!
o inania huius mundi gaudia! Ex
alba regali post suscepsum dyade-
ma Regni e manibus hostium elap-
sum, ex Roma redditum, ex no-
ua insperata Ciuitate nobis obla-
tum, ex naufragio Nandorbeni
(ubi Ulrici Ciliensis caedes per-
petrata) seruatum arbitrabamur
jam posse nobis non surripi aut ali-
qua violentia tolli, sed aliud pla-
cuit voluntati altissimi, qui impro-
uise 32. (al. 36.) horarum morbo
praevio carissimum nostrum sic eu-
cauit &c. 48) e calce: Hec col-
latio per T. de baselpach ad man-
datum uniuersitatis colle&ta pro su-
sceptione Ser^{mi} domini Imperatoris
de Roma ad Wyennam (ergo a.
1452.) audiri recusatur per dilat-
tiones indire&te. Credo, quod in-
certa essent omnia, Friderico La-
dislaum dimittere cunctante, qui
vixisset forsitan, si diutius cum
Friderico perstisset. Initium:
Cum ab anno priori citra celebris
percrebuisse fama super vestre cel-
studinis Imperialis in hunc locum
pacificum aduentu &c. Mox ob-
servat, se alteri ab Academia
designato Oratori substitutum,
quem mors eripuisse, et pro The-
mate capit illud *Luc.* 19. Bene-
dictus, qui venit Rex in nomine
Domini. Oratio tota optimis pae-
ceptis theopoliticis ex omni histo-
ria illustratis informata est, et in*

fine Noster se ad Augustam *Eleo-*
noram Lusitanicam convertit,
quam Leonordim adpellat. 49)
Succedunt iterum Scholastica fol.
407. nempe: *Collatio facta pro*
Disputationibus Aularibus 1427.
in illud: *Comedite et bibite et ine-*
briamini Carissimi. Cant. 5. Col-
latio pro conclusione illarum in
idem. Theses theologicae in illis
ventilatae. Prolusiones in Promotionibus:
Johannis Hymel 1429.
Henr. Klodenbok 1430. Erb. de
Newenburga et Georgii Canon.
Quinqueecclesien. 1430. 50)
Fragmentum quoddam Scripti post
Alberti Imp. mortem confecti, et
explicantis, quo sensu *Neutralitas*
Nationis Germanicae tempore
Schismatis accipienda sit. 51) Re-
sponsio ad propositionem Domini vi-
censis Basilee 1442. (die) Bridi.
(13. Nov.) Dominum hunc *Vi-*
censem, an e Catalaunia, an e
Regno Neapolitano Episcopum,
inter Basileenses non reperi. Pro-
positionem ejus Haselbachius com-
*pellat *Punja miro cusa eloquio ac**
trottanti stilo exarata, ad quae
respondet Friderici Imp. nomine,
adsumto Themate: Veni, impo-
ne manum tuam super eam, et vi-
vet. Matth. 9. Hoc Imperatorem
de Ecclesia ad Concilium dicere
posse post tot labores sue mayesta-
tis nomine sponte nunc in *Magun-*
tina ciuitate, nunc in frankfordi-
ensi vicibus iteratis etiam in pro-
pria persona impensos. Itaque hor-
tatur Patres, ut et ipsi officium
suum faciant. Initium: *Quod ad ora-*
tionem miro verborum lepore per
Vestram R^{mam} Paternitatem &c.
52)

1937

H O M I L E T I C I .

1938

52) *Ad Ducem gebennēn. sed in parte ad Burgundie ducis oratores*
1442. Nomine Imperatoris, quem rata habere ait Principum horum ad pacificandam Ecclesiam studia, usus verbis illis *Job. 4. Credidit ipse et Domus ejus tota. Domum cum Ecclesiam, tum Familiam Austriacam intelligit.* 53) *Responsio ad propositionem Anglicorum 1442. Moguntie. In eundem sensum et verba Ps. 121. Fiat Pax in virtute tua.* 54) *Prolusio in vesperijs Magistri Andree de Scherding 1461. Init: Cum alias in similibus vesperiarum aetibus &c. et corruptos aevi mores, ut solet, deplorat.* 55) *Salutatio Academiae nomine Praesulis cuiusdam, quem Salisburgensem fuisse oportet, cum eum et metropolitanum Archipresulem, et in spiritualibus patrem compellat Orator, ita ingressus: Quem olim inter Ephebos suos optime indolis laude sue doctrinae fouit pie matris more — nostra myenn. Uniuersitas &c. Nota temporis abest; conjicio tamen Eberhardum IV. Stabrengicum fuisse, qui gradu theologicō insignis erat, et Viennam adpulsus litem inter Alberturnum Archid. et Leonhardum de Layming Ep. Passav. feliciter composuerat, fato functus a. 1429. Atque in hoc desinit vastus Codex, rerum utilium ferax, et cum pluribus aliis testis hactenus mutus, cuius doctrinae, operae, et autoritatis fuerit Thomas Ebdendorfer de Haselbach. Quod optes, expeditior est lectio; cum enim αὐτογεαφα sint omnia, primoque*

conceptu in chartam effusa, multa expuncta, rescripta, infarcta, in marginibus subpleta Lectorem non parum morantur.

DCCCIII.

Codex chartaceus lat. Sec. XV. U. 558 Folior. 269. 4. rubricis distinctus hanc fol. 1. Notam praefert: *Venerabilis ille Doctor sacre Theologie et longo tempore plebanus in perchtoldstorf Magister Thomas de Haselpach scripsit propria manu bunc libellum. et anno domini 1464. 5^a feria post festum epiphanie domini defunctus est wienne. sed sepultus in perchtoldstorf. Carissimi orate dominum deum benedictum et gloriosum pro anima eiusdem. Et merebatur id sane Vir maximis laboribus pro Ecclesia et Republica in Conciliis, Conventibus et ultraque Cathedra defunctus, quorum magnum partem in his Commentariis grata memoria prosecuti sumus. Hoc porro Codice continentur Sermones sacri, prout eos elucubratus est, primum in *Dominicas et Festa Domini incipiendo a Die Ascensionis ad Dom. XXIV. post Pentec.* numero 50. dein in *Festa Sanctorum* numero 19. Primus inscribitur: *Collatio in Die Ascensionis Domini 1428.* in illud: *Primum quidem sermonem feci &c. Ad. 1.* et incipit: *Christus dominus post passionem suam et resurrectionem transire volens a presenti lacrimarum valle &c.* Ita et reliquis passim adscriptus est annus, quo habiti sunt. Nihil concedunt quibusvis Extentorum*